

licita tutiore, tum in conferendis, tum in recipiendis sacramentis.

§. VI.

PARADOXON Salmanticensium paucis refellitur, & sententia nostra confirmatur.

I. Respondent itaque Salmanticenses n. 53. his verbis: „ Ut autem non videamur „ difficultatem fugere, aut timere vel in his quæ ad „ proximi spectant, responderet admittendo tota „ tum syllogismum. . . . Nostra namque sententia non solum est probabilior, & communior, sed etiam TUTOR, quam contraria.

II. Legionis scholasticorum numquam terga vertunt, sed trucidari potius volunt. Ad orbem condito simile paradoxon, ut mihi videtur, non est auditum. Hæc doctrina est contra omnes Catholicos: evertit funditus Christi regnum charitatis partium, charitate erectum, charitate perfectum.

III. Sed rationes cur Theologi isti propugnant opinionem attritionis servilis esse tutiorem, & tuisissimam, indicemus. Hæc est eorum argumentatio. Amor charitatis Dei super omnia conjugitur nequit cum peccato mortali. Hic enim est error Baji. Ergo ut hic error declinetur, dicamus oportet, attritionem servilem omni charitate vacuam esse longe tutiorem, immo unicè tutam, quia sacramenti praxim defendit.

IV. Mirum est potius perdoctos viros tam crassum & erroneum sophisma objicere. Ipsi fatentur Alex. VII. prohibuisse, ne alterutra sententia censura notaretur, nihil Tridentium deesset: & eadem pagina censuram Bajaniismi inurere sententia nostræ illos non pudet? Ignorant perdocti viri Bajum errasse, quia charitatem habitalem cum peccato conjunxit. Erravit præterea Bajus, quia charitatem actualem imperfectam ab habituali non distinguit. Nos dicimus, charitatem actualem imperfectam conjugitur cum peccato proxime expellendo per gratiam sanctificantem posse. Dicimus cum S. Thoma, contritionem charitate imperfecta formatam esse materiam sacramenti Pœnitentiæ? ut fiat sacramentum expellens peccatum, requiritur forma. Corruit ergo undique versus vanissimum sophisma Salmanticensium.

V. Quam inauditum sit recentium paradoxon, paucis habeto. Si doctrina formidolose attritionis est longe tutior, & ergo omnes Theologi, omnes Concionatores clamare deberent: Christiani cavete à charitate Christi etiam imperfecta. Longè magis cavetote ab amore Dei ferventiori, & ferventissimo: cavete, quæso, ab hac divina charitate, dum acceditis ad sacramentum Pœnitentiæ: cavete, inquam, cavete ab hac divina charitate, quia charitas ista destruit, exterminat sacramentum Pœnitentiæ. Cavete, quia si charitate flagrantem ad tribunal pœnitentiæ acceditis, hæretici Bajaniismi estis. Acceditis solum perterriti pœnarum gehennæ timore, & amore concupiscentiæ propriæ beatitudinis succenti. Cæterum amor Dei super omnia longè à vobis sit,

exulet ab animabus vestris: quia iste amor Dei super omnia hostiliter pugnat cum Sacramento Pœnitentiæ, illudque exterminat. In sacramentis recipiendis tutiora ex definitione Ecclesiæ sequi debetis. Longè tutius est, si accedatis ad sacramentum Pœnitentiæ solo timore servili percussu, quam si adeatis divina charitate flagrantem. Blasphemias istæ sunt legitima, nisi me omnia fallunt, & necessaria confectaria doctrinæ Salmanticensium.

VI. Heinc collige sententiam nostram esse certam, & adversariorum, ut mihi videtur, opinionem contineri in decreto Innocentiano. Jactata certitudo moralis est mera chimæra, ut doctores adversarii fatentur. Quod propositio damnata comprehendat solos ministros conferentes sacramentum, non fideles recipientes, est, inquit Salmanticenses, mera fuga peccati a mentis Pœnitentiæ . . . repugnant. Tandem quod opinio attritionis servilis sic tutior est paradoxon quod universum Christi Evangelium & Religionem christianam evertit. Adversarii ipsi, non lectus ac edificatoris Turris Babelicæ, propriam sententiam lacerant, destruant, damnant. Nam dum unus trullam petit, alter cæmentum porrigit. Si plura hoc de argumento cupis, consule tom. 9. lib. 1. dist. 2. ubi omnia adversariorum sophismata labefacta, & plura quæ ad historiam hujus controversiæ attinent, invenies.

CAPUT VIII.

Nonnulla questiones de dolore, & proposito non peccandi resolvuntur.

I. QUÆST. I. An pœnitens elicere dolorem debeat de peccato cum intentione confitendi? RESP. Negant Lugo, Averla, Tamburinus, Gobat, Moya, Sporer, Ilung, & alii. Sed hæc opinio rejicienda est ut minus probabilis. Dolor iste actio est sacramentalis. Ergo per intentionem pœnitenti subijcienda est formæ sacramentalis. Neque enim in solo ministro, sed etiam in pœnitente necessaria est intentio. Non sunt tamen hæc metaphysicè & subtiliter discutienda, quoniam eo ipso quod quis confiteri velit, doleatque de peccatis, re ipsa dolor illius respectum dicit ad sacramentum. Non sunt ergo, ad hoc quod attinet, pœnitentium mentes torquendæ.

II. QUÆST. II. An dolor procedere confessionem debeat, an satis sit ut post confessionem ante absolutionem eliciatur? RESP. Omnes adfirmant, dolorem procedere absolutionem debere, cum sit ejusdem proxima materia. Disputant verò Theologi in utramque partem, num antecedere confessionem, que dolorosa dicitur, debeat. Navarrus, Toletus, Vazquez, Hurtado, Diana, Bonacina, Suarez, Lugo, Sporer, Gobat, Moya, Tamburinus, & alii defendunt fat esse ut subsequatur confessionem, & antecedit absolutionem. Alii insistent oppositum. Præcisus casibus repentinis, & insolitis, communiter loquendo mihi probabilius est quod debeat precedere confessionem: tum quod in sacramentis tutiora, dum res in controversiam vocatur, sequi debeamus:

mus: tum quod medio isto dolore pœnitens de statu peccati mortalis, & diabolice servitutis ad statum filiorum Dei tranfire debet. Transire iste, communiter loquendo, non fit in instanti, aut paucis momentis. Habenda tamen pœnitentium ratio est. Nam dum iusti contentur, facillimè dolent, & conteruntur, cum habitualiter dispositi sint. Contra, peccatores gravi sarcina onuli difficilissimum hunc concipiunt doloris partum. Confessariorum est instruere pœnitentes ut antequam ad sacrum tribunal accedant, aliquod congruum tempus infumant in hoc dolore concipiendo. Proponant illis que meditari puncta debeant, quas consideraciones formare, ut se ad hunc pariendum dolorem excitent: doceant precibus opus esse, quibus à Deo auxilium implorent, quo, ut oportet, conterantur.

III. Dolor iste ita perdurare moraliter debet, ut vi ejusdem absolvendus pœnitens sit, cum iste dolor fit absolutionis materia. Diana refert plures defendentes, dolorem ante plures annos elicitum perdurare, dummodo retractatus non sit. Quæ opinio falsa, & laxa est. Escobarus, Diana, Arriaga admittunt præcedentiam longi temporis. Alii dicunt, dolorem ante quatuor, aut sex dies, alii ante mensem elicitum sufficere. Sed quid in congerendis his falsis opinionibus tempus tero? Dolor moraliter præfens sit oportet. Pro praxi concipiendus dolor est ante confessionem, & renovandus in ipsa confessione, dum impedienda absolutio est.

IV. Etiam in confessione venialium necessarius est dolor iste. Non est necesse ut de omnibus venialibus dolor concipiatur, cum venialia non sint materia necessaria, sed libera: fat est ut de aliquo veniali graviori dolor concipiatur, & propositum expressum habeatur illud evitandi, quando nulla materia necessaria clavibus subijcitur.

V. QUÆST. III. Quid dicendum de opinione P. Viva assertantis, dolorem conceptum ex merito damni temporalis sat esse ad Confessionem? RESP. P. Dominicus Viva in Tractatu in proposito. 1. Innocentii XI. n. 26. docet, sufficere attritionem supernaturalem ex metu temporalium pœnarum, ut à Deo vindicæ infligendarum, concluditque: Licet equitur hujusmodi opiniones probabilissimas, omnesque tutiores. Quis definitivè ejusmodi opiniones esse probabilissimas? Probabilissimè? At Romana Sedes, etiam admissio quod essent probabilissimæ, jubet ut in Sacramentis, dum de materia, & forma agitur, sequamur tutiores sententias omnis probabilibus.

VI. P. Tamburinus lib. 1. Meth. Confess. c. 1. §. 4. n. 11. inquit: „ Inter motiva attritionis, „ de quibus n. 4. diximus, licet aliqui non ad „ mittant aliud quartum, id est timorem mali „ temporalis. . . . timorem infamie, carceris, egri „ tudinis, &c. tamen in sententia probabilissima „ etiam hoc motivum est sufficiens, si hujusmo „ di mala timeantur ut à Deo inflicta, vel infligenda.

VII. Hanc opinionem existimo non modo falsam, & laxam, sed contentam in decreto Innocentiano. Fatetur ibi Tamburinus, Dolores oppo-

situm docere. Ergo opinio est controversia. Ergo tutior amplectenda. Opponit Tamburinus Tridentinum non definit dolorem concipiendum cum timore solum gehennæ, vel alterius pœnis spiritualis, seu eternæ, sed addit in universum ex timore pœnarum. Evidenter fallitur Tamburinus cum aliis. Concilium dicit: ex gehennæ, & pœnarum metu. Propositio est copulativa. Cur ergo mittit gehennam primo loco positam, ac per particulam & copulativam cum pœnis? Pœna mortali peccato debita est æterna. Ergo de malo æterno à Deo infligendo dolere peccator debet. Nolite timere eos qui occidunt corpus. . . . sed potius timeat qui possit, & animam, & corpus perdere in gehennam: Matth. 10. Sic Evangelistæ, sic Tridentinum. Ergo evidenter falsa est opinio Tamburini, Viva, & aliorum.

VIII. QUÆST. IV. Quid dicendum de opinione P. Tamburini docentis non esse inculpandum peccatori ut doleat de illo peccato cuius magno affectu amore? RESP. Ipsa ratio naturalis dicitur ut illud vulnus præcipue curetur quod intimius animæ insidiatur. Sed P. Tamburinus lib. 1. Meth. Confess. cap. 1. §. 2. num. 5. scribit: „ Undè quan „ do advertit pœnitentem tuum valde alicui cri „ mi additum, ne inculces doloris actum circa „ illud peculiare peccatum. Periculum enim suberit „ ne illud ex animo detestetur, dum ejus specialis „ memoria reficitur, quod in universum, & „ simul cum aliis derelictum difficultatem vel „ nullam sentiat, vel exiguum.

IX. Cavete, à Confessariis, inquit P. Tamburinus, ne suadeatis pœnitentibus ut eliciant actum doloris de illa culpa quam veluti amantissimè afflicti depercutit, & in illam impoentem feruntur: quia periculum suberit ne ex animo illam detestentur. Non ergo necesse est ut peccator ex animo detestetur culpam illam quam vehementer dilectione prosequitur? Sat est, reponit Tamburinus, ut de hac culpa valde dilecta, cum aliorum scelerum turba confusa, & oblecta doleat. Hoc enim pacto facile pœnitens peccatum istud latitans intra multitudinem peccatorum detestabitur, & tunc difficultatem nullam, vel exiguam sentiet. Contra si amatam hanc culpam nudato vultu spectet: periculum suberit ne ex animo illam detestetur.

X. Quilque hominum aliqua passione, & appetitione dominante, & regnante obstringitur. Omnes Patres, & Concionatores clamant ut Christiani coercent, deprimant, subigant hanc passionem dominantem, hunc affectum regnantem. Non regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediatis concupiscentiis vestris, inquit Rom. 6. S. Paulus. In illo dominatur avaritia, in hoc libido, in alio ira, in altero vindicta. Nisi quilque sese peculiati dolore, & fortitudine armet adversus hanc belluam ferocientem, & repugnantem, actum de sua salute est. Quam fallax ergo, & quam laxa sit præfata doctrina, quilque iudex sedeat.

XI. QUÆST. V. Requiriturne propositum formale, & explicitum non peccandi de cetero? RESP. P. Tamburinus loc. cit. §. 3. n. 7. subdit: In

probabili aliorum opinione satis est implicatum, hoc est illud quod involvitur in ipso actu detestationis seu dispendii. Hanc opinionem similiter docent Diana, Gormaz, Lugo, Vazquez, & plures alii. Sed falsa aperte est: oppositum enim docent S. Thomas, Albertus Magnus, Durandus, Scotus, Cajetanus, Cano, Soto, Cardinalis Bellarminus, qui lib. 2. de Pœnitentia cap. 6. hæc scribit: Sed nobis communis, ac trita à veteribus via semper est tutior ac commodior. Probatur igitur ad contritionem requiri implicatum, & formale propositum vitæ melioris. Utinam hanc tritam à veteribus viam calcare omnes vellent. Tridentinum præter holorem efficacem, & universalem, in quo sanè continetur propositum virtuale, requirit propositum non peccandi de cætero. Si sufficeret propositum virtuale contentum in dolore efficaci, superfluum foret quod Concilium requireret propositum præter dolorem efficacem. Contra clamat aliquis, si præter dolorem efficacem universalem requireretur propositum, non tres, sed quatuor essent pœnitentiæ partes. Inane sophisma est. Tres sunt pœnitentiæ partes. Sed contritio duobus constat, dolore nempe de peccato commisso, & proposito non peccandi de cætero. Contingere tamen potest ut pœnitens ita vehementi dolore abreptus sit ut de proposito non cogitet; at si adverteret, firmisssimam resolutionem conciperet non peccandi de cætero. Sermo nunc est de his quæ communiter & passim contingunt, non de aliquo raro, & repentino casu.

CAPUT IX.

IMAGO justificationis christiana sanctarum Scripturarum incarnationis depicta.

I. DUE de justificatione sunt hæreses. Calvinicæ inamissibilem effutunt. Novatianam veniam negabant lapsis, & aliqua scelera irremissibilia asserbant. Utraque hæresis damnata est Ecclesia.

§. I.

Justificationem christianam firmam, ac stabilem Scriptura sancta representant.

I. Christiani pœnitentes qui validè recipiunt Sacramentum Pœnitentiæ, justificationis dono ornantur, eorumque anima templum Spiritus Sancti inhabitantis, & totius Trinitatis evadit. Olim Judæi, & Pagani servitute diaboli, & falsorum numinum idololatria abjecta, & fide Christi suscepta continuè in arenam pro Christo descendebant, & interpidi tigres, leones, & ferociores bestias despiciebant, illarumque fieri epulas minime pertimescebant: euleorum, plagarum, & Crucis Christi ingenti cupiditate flagrabant: non ignes, non craticulas ardentes, non fornaces, non vulnera pavebant; sed cruciatus atrocissimos, infinitaque procellas, forti, & invictò animo subibant. Nos Christiani eadem ac illi fide perfusi, eisdem disciplinis imbuti, eodem divino cibo aliti, eodem pretiosissimo

Sanguine potati, eadem justificatione sanctificati sumus. Justificatio effectibus se prodit, cum omnem vitam nostram ad Dei voluntatem, & ad Jesu Christi exemplar conformamus, teste Apostolo: Vivo ego, jam non ego; vivit verò in me Christus: & scurlus: In quo præfuit, & prædestinavit conformes fieri imaginis Filii sui.

II. Hoc novum fœdus inter Christum, & pœnitentes ritè confessos, natura sua firmum, stabile, & perpetuum est. Heinc Joann. 14. Christus inquit: Si quis diligit me, sermonem meum servabit: & Pater meus diliget eum; & ad eum veniemus, & MANSIONEM apud eum faciemus. Non ait Christus, si quis formidat, si quis pavelet, sed si quis diligit, & filiorum, non servorum more etiam timet sermones, leges Christi servabit. Et Christus, & tota Trinitas mansionem divinitus in anima ejus.

III. Sed audiamus Paulum Apostolum, qui firmitatem, & stabilitatem pœnitentiæ 2. Cor. 7. his verbis describit: Quæ enim secundum Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem STABLEM operatur. Pœnitentia, inquam, quæ secundum Deum, id est secundum regulas quas Deus præscripsit, formata, stabilem operatur sanctitatem, ut subdit ibi e. 14. S. Paulus. Itaque fratres mei dilecti, STABILES estote, & immobili, abundantes in opere Domini semper, scientes quod labor vester non est inanis in Domino. Hanc ipsam reconciliationis per mortem Filii Dei inite firmitudinem, & stabilitatem, & constantiam inculcat cap. 1. Colossensibus. Et vos cum effectis aliquando alienatis, & inimici sensu in operibus malis, nunc autem reconciliavit in corpore carnis ejus per mortem exhibere vos sanctos, & immaculatos, & irreprehensibiles coram ipso; si tamen permaneritis in fide fundatis, & stabiles, & immobiles in spe Evangelii quod audistis.

IV. Ubiquè intonat, & altius hanc stabilitatem, & perseverantiam in divino contracto fœdere commendat, & urget Apostolus, ut coronam assequamur. Hujus verò firmæ, & stabilis justificationis effectus, atque triumphos exponit, Romanos e. 8. alloquens hac grave, & vehementi oratione. Quis ergo nos separabit à charitate Christi? An tribulatio? An angustia? An fames? An nuditas? An periculum? An persecutio? An gladius? (sicut scriptum est: quia propter te mortificamur tota die, estimati sumus sicut oves occisionis.) Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. Certus sum enim, quis neque mori, neque vitæ, neque Angeli, neque Principatus, neque virtutes, neque instantia, neque futura, neque fortitudo, neque altitudo, neque profundum, neque creatura alia poterit nos separare à charitate Dei quæ est in Christo Jesu Domino nostro.

V. Ob oculos expositis prærogativis christianæ justificationis funestissimum exitum manifestat S. Paulus quod iis imminet qui hoc sacramentum fœdus violant, & abruptum, Ipse cæcitas hic Romæ vincit nuntium accepit, Ecclesiam Hierosolymitanam ex solis Judæis constantem, languescere, tentationibus concuri, atque gravi

gravi periculo acceptæ justificationis amittendæ obnoxiam esse. Elapsi jam erant à Christi morte anni 30, & Hebræi Hierosolymitani ad Christum conversi nullam præditionis à Christo factæ eventum spectabant. Templum, Sanctuarium, Altar, Candelabrum, Sacerdotum multitudinem, Summus Pontifex, Sacrificia magna pompa celebrata, ritus Mosæi solemnitas, cantus, symphonie, & cætera antiquæ Religionis, quam cum lacte luxerant, myseria, & cæremoniæ usquequaque coruscabant. Ipsi autem Judæi Christiani parvulum manipulum formantes, pro templo parvum cubiculum, pro altari tabulam, pro candelabro lucernam, pro aureis, & argenteis vasibus lignæum poculum habentes, illinc à perdidis Judæis dominantibus, hinc à gentilibus exagitati, angustati, oppressi, vix privatim celebrare divinas laudes poterant. Tot inter tempestates, & procellas, quodammodo vacillabant. Quid nos talibus pressi angustis ageremus, licet tam luminosa miraculorum multitudine corroborati? S. Paulus epist. ad Hebræos inscripta prædictionem fratribus afferit. Novi testamenti supra vetus præstantiam, & excellentiam incredibile eloquentia describit. Eja fratres, inquit, quid formidatis? Templum Christi non materiale, ut Mosæicum, sed vivum est, omni lapide pretioso ornatum, sed cælis est, omni lapide pretioso in domo Jhu, quæ domus sumus nos, si fiduciam, & gloriam Ipsi usque in finem FIRMAM retinamus cap. 3.

VI. Postquam fratres suos exerxit, animavitque ad fiduciam locandam in Christo Jesu, transit ad miseram, funestamque illorum qui à sublimi justitiæ statu in peccatum relabuntur, infelicitatem, extremamque difficultatem resurgendi manifestandam his verbis, cap. 6. Impossibile est eos qui semel sunt illuminati, (per Baptismum fidei) gustaverunt etiam donum cælestis, (sacratissimum nempe Christi corpus) & participes facti sunt Spiritus Sancti, (per Sacramentum Confirmationis) gustaverunt nibilominus bonum Dei verbum, virtutesque sæculi futuri, & prolapsi sunt, rursus renovari ad pœnitentiam, rursus crucifigentes sibimetipsi Filium Dei, & ostentui habentes. Quam veritatem ut ad illorum captum accommodet, altiusque in eorum cordibus imprimat, eis præbet similitudinem ab ipsa rerum natura repetitam. Terra enim sæpe venientem super se bibens imbrem, & generans herbam oppositam illi à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo; profertur autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicta proxima: cujus consummatio in combustionem. Confidimus autem de vobis, dilectissimi, meliora, & viciniore salutis tamen ita loquimur.

VII. Duplex est Patrum expositio hujus vocis impossibile. Alii interpretantur difficile, & difficultissimum. Alii in obvio, & literali sensu vocem hanc accipiunt, inquietantes impossibile esse rursus renovari lapsos post Baptismum ad primitivam illam innocentiam quam semel in sacro lavacro infantiam acceperunt. Licet enim per pœnitentiam novum deleatur peccatum, remanent tamen communiter cicatricum, & vulnereum vel

tigia, & malignæ reliquæ, remanent cupiditatum, libidinum faginatæ, & incrassate concupiscentiæ impressiones, & radices, quæ vires extenuant, & ad relaplum viam apertunt laxiorrem.

VIII. Sed audiamus iterum Paulum suum sermonem cap. 10. persequentem, & eandem veritatem hac pacto altius exaggerantem. Teneamus spei vestræ confessionem indeclinabilem. . . . Voluntariè enim peccantibus nobis post acceptam veritatem veritatis, jam non relinquuntur pro peccatis hostia. Terribilis autem quedam expectatio judicii, & igni amulatio, quæ consumptura est adversarios. Ite tam quis faciens legem Moysi, sine ulla miseratione duobus vel tribus testibus moritur: quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui Filium Dei conculeaverit, & Sanguinem Testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Scimus enim qui dixit: mihi vindicta, & ego retribuam: & iterum: quia judicabit Dominus populum suum. Horrendum est incidere in manus Dei viventis. Rememoramini autem pristinas dies, in quibus illuminati, magnum certamen sustinistis passionum, & in altero quidem opprobrii, & tribulationibus spectaculum illi in altero autem facili taliter conversationem effecti. Nam, & vinculis commixti estis, & rapinam honorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscens vos habere meliorem, & manentem substantiam. Nolite itaque amittere confidentiam vestram, quæ magnam habet remunerationem. Patientia enim vobis necessaria est, ut voluntatem Dei facientes, reportetis promissionem. Adhuc enim medicum aliquantulum qui venturus est, veniet, & non tardabit. His ultimis verbis prædicit Apostolus imminentes civitatis Hierusalem, templi, & altaris excidium, desolationem, & funestissimam destructionem, quæ quinque circiter annos post hanc exaracam epistolam contigit. Quæ horrenda catastrophe prædictiones à Christo factæ altius in eorum mentibus impressæ fuerunt, atque Ecclesiam illam ex primitiis electi populi coactam consistunt autem.

§. II.

Rationum momentis, & communi hominum sensu justificationis christianæ stabilitas confirmatur.

I. HÆC justificatio christiana, quæ suas firmitatis vires à Christi passione haurit, juxta evangelicam, quod est divinum dicitur, efficit suavit, & leve, & homines justos, lætos, felices, quietos, & constantes in mandatorum Dei observatione reddit.

II. Communem Christianorum sensum, & praxim consulamus. Vides hominem extortus vitæ, & pietatis speciem præferentem. Vides illum simul in manifestata scelera lapsum, & nulla urgente vehementi occasione in libidinibus luto revolvit. An non continuè illum ut hypocritam, veritatem, veteratorem, & sepulchrum dealbatum improbas? Undè hoc? Nonne est iustimo sensu stabilitatis, & firmitatis justificationis christianæ.

Habes amicū, cujus castissimos mores, vitā probitatem, sinceritatem, æquitatem, & iustitiam plurimū annorum intervallo certō novisti. Longius proficiscitur. Post aliquot annos occasio se prebet aliquid de amico rescindi. Rogas quomodo se habeat, qualis sit ejus vivendi consuetudo. Audis hominem vafum, libidinosum, fraudulentum factum. Renuis credere. Arguis ealumniæ relatorē. Is reponit rem certō ita se habere. Quid tum? Heu exclamas, heu! quam tremenda, quam formidanda sunt judicia Dei! Reverā terribilis Deus in consiliis super filios hominum. Undē, quæso, tanta admiratio, tanta repugnantia ad credendum hominis iusti mutationem? Profectō non aliunde nisi ex intimo illo instinctu, & alius impressa persuasionē, qua iudicas justificationem christianam insulam per Spiritum Sanctum, & sanguine Christi obsequatam, ejusque sacratissimi corporis pabulo alitam, stabilem esse, difficilēque mobilem. Quæ enim à Deo sunt, firma sunt & stabilia.

III. Fateor occasiones occurrere posse, & tales temporum calamitates, & persecutiones, in quibus ipsæ firmiores columnæ contremiscant. Justificatio natura sua stabilis est; sed imbecillitas humanæ naturæ magna est: idcirco amitti potest. Sed dona quæ hanc justificationem committant, vires insaurant humanas, infirmitatem curant, animos, & fortitudinem infundunt. Consulatur ipsa Christianorum, & Religiosorum vivendi consuetudo. Qui revera conversi, & iusti sunt, rarō labuntur, occasiones peccandi fugiunt, mundi præstigia detestantur, precibus, & jejuniiis divinam implorant gratiam. Si casu aliquo repentino urgentis occasionis labuntur, protinus refurgunt, & amarissimis lacrymis abluerē maculam fatigant. Quemadmodum vera, & sincera amicitia, quæ rata est inter homines, frequenter non violatur; ita sincera amicitia per justificationem sacramentalem Deum inter & homines inita, dum vera est, non adeo facilē infringitur.

§. III.

Nova, & falsa inter Christianos divinæ justificationis idea concipitur. Cur Christiani stellarum justificationum horrenda spectra non perberrescant? Quia VIA MEDIA invisibilis est.

I. Justificationis christianæ characteres, ut vidimus, constituunt hominem iustum, Dei filium, sanctum, liberalem, castum, sincerum, injuriarum tolerantē, pro persecutoribus orantē, mitem, humilem, misericordem, pauperum patrem, cæterisque christianis virtutibus ornatum. Hæc est justificationis christianæ imago, quam nobis Scripturæ sanctæ depingunt, ut ostentum supra est.

II. Toto cælo diversā est imago quæ in plurimorum Christianorum moribus spectatur. Videmus ætate nostra avaros, foeneratores, libidinosos, prodigos, amatuculos, amafias, mimos,

& mimas, saltatrices, & cantatrices, lufores, perjuros, fraudolentos, molles, mæchos, bis, aut quater in annum sacramenta, & Penitentiam, & Eucharistiæ frequentare. Quænam morum emendatio? Nulla. Percurrunt apostolici ministri provincias, sacras, ut vocant, missiones exercentes. Accurrunt ingentes cujuscumque status turbæ multæ: gehennalis fornacis timore percussæ flagitiorum sarcinam deponunt, confitentur, absolvuntur, communicantur. Vix profecti sunt sacri Missionarii, cursum præteritæ vitæ resumunt, & denuo pro futuro anno scelera agglomerant. Eadem consuetudines, libidines, fœnora, fraudes, mendacia, adulteria, perjury, injustitiæ. Et hic confessionum, & relapsuum ciculus totam ferē vitam comprehendit. Ex tanta penitentium multitudinē vix quinque in mille veræ christianæ justificationis signa præbent, & fructus pariunt. Visibilis, & omnibus comperta experientia iudex esto.

III. Sed undē, inquis, evenit quod ejusmodi sctatum justificationum spectra nullum ingerant terrorem? Undē, quod Confessarii Christianis istis fictis sacramenta admittunt? Undē, quod Christiani ipsi, suorum relapsuum conscii, non dignoscat sacrilegas esse confessiones? Nonne ipsi perspectum habent, amicitie fœdera sinceræ, & constantiter inita facilē non violari? Undē ergo tam horrenda hallucinatio? Undē tam monstruosa deceptio?

IV. Ex illo humani moris torrente, reponit S. Augustinus, ex illa universali consuetudine prævalente, quæ secum abripit vel ipsos quandoque sapientes, nisi diligenter vigilent, & strenuè dimicent. Ex illa denique VIA MEDIA, quæ pro formandis moribus, quemadmodum prodigendis divinis decretis, inquit doctissimus Episcopus Palanco, invecta est. Duas tantum vias Christus patefacit: arctam, & angustam unam, latam, & spatiosam alteram. Prioris viæ pauci ambulatores teste ipso Christo, posterioris multi. Nova VIA MEDIA ab hominibus, non sanè à Deo, excogitata, immensam comprehendit Christianorum multitudinem. Istius viæ Christiani corpus oppiata nutriunt, sensus demulcent, voluptati, illecebris, choreis, theatris, comediiis, & mundi deliciis indulgent: suas habere matronulas, amafias honestulas, volunt, quibus cum conversetur, epulentur, jocentur. Jejunia, disciplinas, cilicia perhorrescunt. Concupiscentiæ, ambitionis, superbiæ impetus coercere, carnis stimulos comprimere omnino recusant. Ut tamen à sceleratis, improbis, obstinatis peccatoribus, qui per viam latam, & spatiosam laxatis habenis, & larva posita percurrunt, sese distinguant, suas recitant precatunculas, pios libellos legunt, frequentant Ecclesias, & ad sacramenta festis Christi, & Beatæ Virginis solemnioribus accedunt. Hæc VIA MEDIA ingentiorum peccatorum multitudinem claudet ætate nostra, quam olim via lata, & spatiosa ab Evangelio descripta. Quoniam hæc via lata ducit ad perditionem. Sed NOVA VIA MEDIA unā conjungit paganicos mores, & regni æterni præmium.

sacramenta Christi, & voluptates mundi; lucem, & tenebras; bonum, & malum. Hæc autem VIA MEDIA seducitior est via lata. Qui hanc calcant, se ut se esse peccatores, & ad sacramenta, nisi prius eam derelinquant, non accedunt. Verum enim verò MEDIÆ VIÆ ambulatores sese beatos reputant, & per hanc viam pervenire posse ad æternum regnum existimant amafios, & amafias, mimos, & mimas, saltatrices, & paltrix, cæterisque omnes qui frequentant sacramenta.

V. Doctissimus Joannes Morinus lib. 9. cap. 34. apud Judæos has tres vias etiam obtinuisse, declarat his verbis. Judæorum recentiorum, & antiquorum celebre est esatum, tria esse hominum genera, perfectè iustorum, perfectè impiorum, & intermediorum: Deum tres libros habere: in primò perfectè iustos describi; in secundò perfectè impios; in postremò intermedios. Deum initio omnium hominum actiones celebri iudicio examinare; perfectè iustos tunc statim primo libro inscribi, malos secundo, intermediorum autem iudicium in decimum diem mensis suspendi: si perfectam penitentiam egerint, iustis; si non, impiis adnumerandos.

VI. Porro sicut istorum via media est, sic eorumdem justificatio media est. Via media nova est, idèd non evangelica, sed mundana. Similiter istorum justificatio media est, nova est, non à Christo Jesu, non à Deo insula, sed ab hominibus conficta. Ad contentitiam justificationem effingendam cogit hominum malitia. Sacramentorum ministri nonnulli hominum salutis zelo flagrant, pia, & sancta intentione, ut sentire nos convenit, cum adducere homines ad exactam Evangelii observantiam, & ad reformandos mores juxta baptismalis professionis normam non possent, levigare Christi jugum, delinire legis rigorem, & evangelicam normam humanis appetitionibus accommodare præterierunt, inquit in Psal. 98. S. Augustinus. Hæc est enim in hominibus magna, & usitata proteritas; quia cum debent vivere ipsi secundum voluntatem Dei, Deum volunt vivere secundum voluntatem suam. Et cum ipsam volunt corrigi, illum volunt depravari; rectum non arbitantes quod ille vult, sed quod ipsi volunt.

VII. Est referatam, & patefactam causam cur hodie homines non miterent, dum vident Christianos hæc hebdomada ad penitentiam tribunal, ad mensam eucharisticam accedere, altera, si minus eadem, ad mensam luforiam cum amafiusculis, & matronulis, ad choreas, ad theatra, ad comedias, & etiam ad fornicandum, ad adulterandum aut re, aut oculis, aut tactibus, & ad omnia mundi præstigia frequentanda. Rursus ad tribunalia penitentiae; & cursus inter amafios, & amafias, ubi procant, & procantur, amant, & amantur, tangunt, & tanguntur, pescent, & spectantur, inhiant, & inhiantur, suspirant, & suspirantur. Iste ne divina justificationis fructus? Isti ne filii Dei? Isti ne vitam moreque suos ad Christi exemplar conformant? Non commoventur Christiani super hoc

justificationis spectro, super hoc sacramentorum, & sacrilegiorum fœdere. Cur? Quia ab infantia assueti sunt videre hunc perpetuum circulum sacramentorum, & relapsium: quia reputant factis esse peccata confiteri ministris penitentiae, licet nulla succedat emendatio, licet perpetuo sese in libidinibus luto, veluti fues, volvant revolvantque. Confiantur in hac persequatione auctoritate non paucorum Casuistarum, & Confessariorum. Clamant isti, & voce, & scriptis, res florere ætate nostra *auræ seculæ*. Quandonam, inquit, tanta sacramentorum frequentia, tantum ad templa concursus, tam splendidus cultus, tam magnificus apparatus, tanta Sacrificiorum multitudo, tanta cantus melodia, tanta devotio-nis varietas?

VIII. Si reponatur, quandonam mores dissolutiores? Quandonam tantæ templorum profanationes? Quandonam patrimonialia pauperum, & Christi prodigalibus dilapidata in scortis, in canibus, in pompis, & luxu? Quandonam tandem impietas, & increduli audacius Religio-nem aggressi sunt? Si ita inquam, continuo rege-runt: sic erocitant *Rigoris* truces, sævi, immisericordes, terribiles, semper murmurantes adversus florentissimam *auræ nostræ* disciplinam.

IX. En unam ex causis cur Christiani non commoventur super instabili, & fluxa plurimum ætatis nostræ Christianorum justificatione. Moralitæ doctores plurimi invehantur contra Theologos qui inculcant penitentibus ut præcipuè de illo peccato doleant cui *sunt valde addicti*, ut propositum firmum, & constantem concipiant non peccandi de cætero, ut mox clarius videbimus. Et ut ad incitans te, lector, redigam, revolvito plurimos Casuistarum libros, qui præcipuè omnium manibus teruntur: severe perquirito, ubi sit depicta vera justificationis christianæ imago, juxta exemplar quod Scripturæ Sanctæ proponunt. Inquirito ubi descripti sint ejus effectus, excelli characteres, splendidissimæ prærogativæ. In quorum Casuistarum libris hæc invenies? In Gogat, in Tamburino, in Diana, in Viva, in Lacroix, in Caramuele, in Leandro, in Sporer, in Burgaber, in Bonacina? Invenies contra innumeras distinctunculas, sophismata, dissidia, quibus vera justificationis christianæ imago obscuratur. Ita imbecillitati meæ videntur. Num ipse fallar, & deceptus sim, tu iudex esto, & sapientes omnes. Neque enim me in conforem erigo, sed quæ exiguitati meæ vera videntur, sapientum iudicio submitto.

X. Quid ergo nimum, si Christiani, & ipsi si minus periti Confessarii his præjudiciis educati existiment, justificationem divinam natura sua stabilem, & firmam, sitam esse in hoc confessionum, & relapsium perpetuo circulo, in hac flagitiorum, & sacramentorum successione? Vident ab ipsis incunabulis non paucos Dei ministros ad sacramenta admittere Christianos qui licet plures in annum confiteantur, tamen, ac si non confiterentur, indulgent luxui, immodestis pompis, ludis, scœnori, ambitiosi, & insanentis mundi voluptatibus. Clamant præterea: Quid?

An nos decipiant Dei Ministri? An hæc disciplina confederandi sacramentorum frequentiam cum recentibus mundi solatiis, & illecebris tantorum virorum piorum, gravium, & proborum auctoritate fulta, reputanda erit vitiosa, & corrupta? Magna, clamat S. Augustinus, tentatio. Hæc ipsa tentatione exagitati vacillabant Christiani Ecclesie Hierolomitane; sed eisdem confirmavit, roboravitque S. Paulus. S. Augustinus testatur se gravissimas persecutiones passum, ut sui temporis Christianos ab errore eriperet, quod adversarii aliter opinantes illos in suavi, & benigna vivendi consuetudine, decerneret firmos, & constantes. Nec propterea in clamare cessavit Doctor sanctissimus. *Propter hominum errores, qui per vaniloquas seductiones, & pravos consuetudines nobis molestam pro vobis curam inferre non cessant, tæcere non possumus.* Sermon. 157. Jam inde ulque possessio propriæ libertatis adversus divinæ legis controversia mandata opponatur, licet Probabilissimi fucio non calamitosa. *Sunt aliqui* (inquit S. Augustinus, sive auctor serm. 4. ad Frat. in Erem.) *qui spiritum libertatis vivere volunt: & si ab aliquo reprehendantur, latrant ut canes; mordent ut serpentes, dolent ut parturientes, dicentes malum bonum, & bonum malum, verum falsum, & falsum verum.*

XI. Paulum, rogo, obtestorque, Paulum tubam Spiritus Sancti audite, Paulum legite. Evangelium Christi serid meditami, si vestram æternam salutem amatis. Aures arripite, ut doctrina Pauli de justificatione inculpta hæreat cordibus vestris. Justificatio quam Paulus docet, constanti, firma, & stabilis est. Novis autem Doctoribus, si à Paulo dissentientes, de sacramentorum frequentia, & fucato devotionis splendore gloriarentur, cum S. Paulo 1. Corinth. 5. responderet: *Non est bona gloriatio vestra. Nescitis, quia modicum fermentum totam massam corrumpit? Expurgate vetus fermentum, ut sitis nova conspersio, sicut effis acymi.... Itaque epulemur non in fermento veteri, neque in fermento malitie, & nequitie, sed in acymis sinceritatis, & veritatis.... Nunc autem scripsi vobis non commiseri. Si is qui frater nominatur, est fornicator, aut avarus, aut idolis serviens, aut mal'ed'icus, aut ebrius, aut rapax; cum ejusmodi nec cibum sumere. Nunquid didicisti sunt nonnulli novi Casuistæ: Communis opinio Doctorum oppositum docet? Disciplina hæc obsolevit, & alia id genus?*

CAPUT X.

Conditiones propositi necessariæ ad Confessionem.

I. **U**T veram, christiane lector, imaginem formare queas justificationis, quam nonnulli juniores Casuistæ depingunt, in mentem revoca illos docere, sat esse ad sacramentum attritionem servilem conceptam ex timore pœnæ æternæ. Et hic paululum animadvertet quod quæ fiunt ex timore, non sunt firma & stabilia, cum timor vim quamdam inferat. Quæ enim formidamus, deletæ ex mente cupimus.

II. Secundò recogites velim, Doctores istos ultra pergere, docentes non esse necessarium timorem conceptum ex metu gehennæ, seu pœnarum æternarum, sed sat esse dolorem conceptum ex malo aliquo temporali indilto, vel infligendo à Deo auctore supernaturali, puta ex infamia, ex carcere, ex agitudine. Transfuentes postea ad propositum, quod Tridentinum necessarium definivit, docent non requiri *expressum*, sed sat esse *implicitum*, contentum in illo dolore concepto ex malo temporali, ut dictum est. Audi nunc quid de hoc proposito doceant, & continuo formabis veram imaginem novæ justificationis invecæ ab hominibus.

III. Prærogativæ seu conditiones veri propositi sunt tres: 1. quod sit universale; 2. quod sit stabile, constans, & firmum; 3. quod sit efficax. Non debet tamen Confessarius proponere, nec penitens formare has hypothefes. Quid agerem, si mors crudelissima à tyranno intentaretur, si ingens patrimonium mihi exhiberetur, ut rursus peccarem, &c. Hæ hypothefes turbare aliquorum penitentium mentem possunt: idè ab his abstinendum: sat est ut firmiter proponant abstinere ab omnibus peccatis, & insinuare propositum præcipue contra illa peccata quibus sunt valde addicti; sat est ut in communi proponant se velle potius mori, & bona omnia amittere, quam Deum graviter offendere, quin necesse sit ad hoc vel illud acerbissimum tormentum descendere. Tres istas conditiones Theologi communiter necessarias esse ad verum propositum docent. Quid plures Casuistæ doceant audiamus. Neque enim tam docendi, quam dedocendi sunt lectores, ut abstineant, vel deponant falsas opinionationes.

IV. QUÆST. I. *Quid dicendum de opinione que docet propositum sufficere ad Confessionem, si penitens certò sciat se relapsurum?* RESP. Ne dicant me imponere Casuistis, hæc 3. p. c. 2. sec. 4. n. 3. 10. pag. 204. scribit Sporer: "Potest enim quis verè dolere, ac desistere peccatum, ac verè, & absolute proponere se de cetero non peccaturum, seu firmum propositum, ac sufficiens, concipere abstinendi imposterum; tamen CERTO dè timeat, aut etiam existimet, immo CERTO CREDAT se ab expertam voluntatis sui inconstantiã, & fragilitatem suam deinde relapsurum; non omnia peccata mortalia, vel hoc certum peccati genus evitaturum. Undè si penitens dicat: Omnino quidem doleo, ac firmiter propono imposterum abstinere; interim tamen SCIO, iterum faciam, iterum labor, jam toties expertus sum; is tamquam BENE DISPOSITUS, præmissa confirmatione, ac consolatione debita, ABSOLVENDUS: quia sensus verbi iterum faciam, est tantum indicativus, seu enuntiativus ex parte intellectus."

V. Contra rescriptam doctrinam clamat lib. 8. *Confess. c. 9.* S. Augustinus: *Undè hoc monstruam? Imperat voluntas sibi, & non sit quod imperat? Ergo non ex toto corde imperat. Si iste penitens certò existimat se relapsurum; ergo non sperat à Deo gratiam qua resistere tentationi valeat: & nisi spe-*

peret, indignus est absolute. Aut penitens iste justificatur per absoluteionem, aut secus. Si negas; sacrificium ergo penitens parat, seu justificatur; ergo seipsa gratiam habet, qua abstinere à peccato possit. Negas? *Jansenista* ergo es. Heu quot Jansenisticæ propositiones in quorundam Ethice ubi media ignorantia invicibilis passim jactata, & peccatum infirmicæ, impossibilia plura Decalogi mandata traducuntur! Et tamen isti obsecratis, & obduratis semper adesse divinam gratiam clamant. Sed quia gratia hæc versatilis est, idè docent penitentem certò se credere relapsurum. Penitens iste descriptus à P. Sporer sincerus saltem est, licet sacrilegus. Scit præteritis Confessionibus fuisse sacrilegas, ex defectu veri propositi: idè experientia doctus sincerè fatetur, se credere, & scire se relapsurum: quia scit se non relicturn amantiam, fenora, perjuriam, & similia crimina. Sed simul sciunt penitentes se repleturos Casuistas, & Confessarios à quibus absoluteionem, & sacram Eucharistiam accipiant. Subdit P. Sporer: *seus si sensus esset operativus.* Papæ! Hoc solum desideret quod peccatum optaret.

VI. QUÆST. II. *Quid dicendum de censura quam P. Francolinus inurit Episcopo Gennet, quia is vult propositum esse firmum, & constans?* RESP. P. Francolinus in suo *Cler. Rom. lib. 2. col. 10. dis. 10. num. 26. pag. 99. ultim. edit. Venet.* hæc scribit: "Franciscus Gennetus in sua recentissima Theologia morali edita Parisiis, an. 1703. Ex pluribus exemplis RIGIDISSIME ipsius doctrinæ, unde gravia sequuntur absurda, unum afferam ex tom. 4. tract. 6. de Sac. Pœnit. ubi c. 5. q. 9. docet, ad veram contritionem in hoc sacramento requisitam esse necessarium CONSTANS propositum: non inquit propositum, sed constans propositum, idque debere innotescere Confessario antequam absolvat."

VII. Redarguit insuper ibidem P. Francolinus Gennetum Episcopum asserentem, non esse sæpè credendum lacrymis peccatorum. Deindè concludit P. Francolinus ibi n. 27. *Quis unquam audiit tam ABSURDAS doctrinas, tam SEVERAS?*

VIII. Quis unquam audivit catholicum Scriptorem contra ipsum Apostolum Paulum, nectum contra Episcopum Gennetum tam aperte insurgentem? Nam doctrina Genneti est ipsissima S. Pauli iniquitatis: *Quæ secundum Deum tristitia est, penitentiam operatur STABILEM.* Et rursus docet Paulus: *Si tamen permanentis in fide fundati & stabiles, & immobiles.* Et constantes, & stabiles, & immobiles vult esse penitentes S. Paulus, & cum eodem Gennetus. Sed P. Francolinus in oppositum vociferatur: *Quis unquam audiit tam absurdas doctrinas?* Absurda ne docuit sanctissimus Apostolus Paulus?

IX. Doctrinam Fracolini transcripsit P. Lacroix lib. 6. p. 2. n. 1824. *Quæro, debet ne penitens habere voluntatem constantem, aut inconstantem?* Si primum doctrinam rigidissimam doces, inquit Francolinus cum P. Lacroix. Ergo sufficit habere voluntatem inconstantem. Quis

verò hanc consequentiam, D. Paulo adversariam, falsitatis aperit non arguat? Die lector: si deres ne tu pecunias mutuo illis qui habent voluntatem non constantem, sed inconstantem illas restituendi?

X. QUÆST. III. *Quid dicendum circa propositum universale vitandi omnia mortalia?* RESP. *Conditio secunda propositi requisiti ad confessionem, est voluntas universalis abstinendi ab omnibus, & singulis mortalibus.* Hæc doctrina certa, & manifesta, est quam docent S. Thomas 3. p. quæst. 87. art. 1. ad 1. *Penitentia*, ait, de peccatis mortalibus requirit quod homo proponat abstinere ab omnibus, & singulis mortalibus. Omnes antiqui Theologi idem docent. Contrariam opinionem sustinent Averla, Hurtado, Platellus, Dicaflillo, qui priorem doctrinam vocat singularem. Horum scriptorum opinionem falsam judico, & divinam Scripturam contrariam. Non satis lectorum periculo consulit P. Lacroix, scribens lib. 6. p. 2. n. 898. Probabilissimum videtur, pro absoluteionè à mortalibus requiri propositum universale imposterum cavendi omnia mortalia. "Si enim est tantum probabilissimum, juxta ipsum est adhuc probabilissimum opposita opinio Platelli, Hurtadi, &c. quam proinde sequi quique potest secundum Probabilitatis. Quis verò asserere audeat accedentem ad Sacramentum Penitentiae sine propositum universali vitandi omnia mortalia, justificari?"

XI. Quodnam penitentia genus istud est quod ab his auctoribus est excogitatum? Sufficit juxta nonnullos dolor servilis etiam ex mali temporalis à Deo infligendi timore conceptus. Non requiritur propositum explicitum. Non requiritur quod sit constans. Non requiritur quod sit universale. Hæc ne penitentia quam Christus, quam Evangelistæ docent?

XII. Tertia conditio propositi requisiti ad confessionem est ut sit efficax, idè ut efficiatur quod proponitur, ut in *Psalm. 48.* sapienter declarat S. Thomas. *Propositum optimè manifestatur per operationem.* Potè ut propositum dicatur efficax, oportet ut penitentes habeant voluntatem abstinendi non solum à peccatis, verum etiam à periculis, & occasionebus quæ ad peccata impellunt.

XIII. QUÆST. IV. *Quis vitare occasiones debet penitens, ut propositum dicatur efficax?* RESP. Duplex occasio generis. Alia remota, quæ ubique ferè occurrunt, alia proxima, quæ natura sua, omnibus spectatis, ad peccatum inducunt: seu in quibus constitutus homo aut raro, aut nunquam à peccato abstinere. Harum occasioneum alia libera, aliæ necessariæ. Primi generis occasiones liberè homo quarit, aut retinet. Secundi generis sunt illæ à quibus homo recedere nequit, ut filifamilias, & alii servituti obnoxii. Præterea alia est occasio proxima absoluta, ut concubinitas, habitatio cum amata &c. Alia occasio proxima relativa, ut colloquium familiare cum tali puella, muliere &c. Titio erit occasio proxima, secus Sempronio.

XIV. QUÆST. V. *Quid de propositum vitandi*

occafiones peccatas doceant Probabilista plures? RESP. Volumem impletem, si omnes opiniones quæ mihi videntur falsæ, recensere vellem: in transcurfu pauca delibabo. 1. Mulieres absolvendas docent quæ non proponunt nudata ubera modeste tegere. 2. Quæ non proponunt superfluum ornatum, & luxum moderari. 3. Quæ nolunt dimittere fucos, & artificiales faciei colores. 4. Docent aliqui posse famulos intervenire pellici, eique porrigere cibos calidos provocantes ad venerem. 5. Posse domino, & amantissimæ lectum sternere circa ventalem, & floribus fulcire circa mortalem. 6. Posse conducere pellicem in domum sui domini, etiam si prævideant eos peccaturos. 7. Posse deferre munuscula turpis amoris incrementa ad amantissimam. 8. Licetum esse locare domum alicui penitenti ad fornicandum. 9. Licetum esse donare iudicis concubinae, ut intercedat apud ipsum. Nullus esset scribendi finis, si recensere omnia paradoxa vellem.

XV. QUÆST. VI. *Quid dicendum de regula quam proponunt PP. Sporer, Gibat, Caramuel, & alii circa propositum vitandæ occasiōis in quam probabiliter scilicet te lapsurum?* RESP. In hac materia Probabilismus suas exerit vires. Hæc p. 3. c. 2. sec. 4. g. 2. §. 1. n. 324. docet P. Sporer. Quando enim solum est probabile te succubiturum in tali occasione tentationi, certe etiam probabile est te non succubiturum: occurrunt enim graves rationes ob quas vir prudens iudicat te non lapsurum. Certè huius iudicium sequendo, sine nota temeritatis ob rationabilem causam poteris te committere huic occasione, certe non commissurus, si scires, vel CERTO crederes te lapsurum. Quare Confessarius non iudicabit esse in occasione proxima peccandi, v. g. se inebriandi, fornicandi &c. qui in tali loco decetis tentatus succubuit solum ter, vel quater; secus si octies, vel septies, & bis vel ter tantum peccatum vitavit, & superior evasit. Quapropter huic, & non illi nolenti hanc occasionem relinquere neganda erit absolutio. QUIA Joannes Caramuel Theolog. Reg. disp. 20. num 1056. vult etiam dandam absolutioem illi qui toties fuit victor, quoties victus, referent, & non contradicente P. Gobat casu 16.

XVI. Hæc probabilistica doctrina animati luxuriosi, ebrii, & cæteri adibunt amantissimam, allamvè occasionem quater, aut ter in diem, in biddium, in triduum, bis vel ter se abstinere; bis vel ter peccabunt. Immo ut securus absolvantur octies in diem visitant amantissimam, & semel vel bis peccabunt. Tum enim, non solum juxta Gobat, & Caramuelem, verum etiam secundum alios Probabilistas cautiore absolvi poterunt, & eucharistico pabulo nutrir. Si ab his perconteris, cur absolvi queant qui bis aut quater in occasione peccant, secus qui sex, respondent: Ita docent Doctores.

XVII. QUÆST. VII. *Quid sit occasio propinqua, & an penitens bobere propositum debeat illam vitandam?* RESP. Occasio propinqua illa dicitur

quæ omnium circumstantiarum plexu spectato, graviter allicat ad culpam, ita ut sine magna difficultate, & cautione abstinere à culpa homines non soleant. Hæc occasiones, quæ propinque à pluribus appellantur, sunt sæpius occasiones proximæ respectivæ.

XVIII. QUÆST. VIII. *Quid dicendum de opinione PP. Sporer, Layman, & aliorum circa debitum derelinquendi occasiones propinquas?* RESP. P. Patritius Sporer loc. cit. n. 322. hæc scribit: Undè absolventi sunt milites, mercatores, ancillæ &c. quibus ex officio, negotio, domo, &c. imminet propinquum peccandi periculum, quo sæpius peccare solebant, si absque magna difficultate, vel damno notabili dimittere nequeant, dummodo serio proponant peccatum vitare imposterum. Ex communi Layman c. 4. n. 9.

XIX. Si peccare sæpius solent, occasiones istæ, quæ ex communi Probabilistarum sensu sunt propinquæ, re ipsa proximæ relative sunt. Hæc doctrina, quæ ut testatur P. Sporer, est communis inter Doctores Probabilistas, duplici ex capite falsa est. Nam vel sæpius peccare solent ex efficacia occasiōis fragilitatem pulsantis: & tunc est proxima, atque adeo defersanda ante absolutioem hæc doctrina Ecclesiæ: vel sæpius peccare solent ex malitia, & tunc indispōsit & indigni sunt absolutioem. Hæc ne penitentia stabilis, immobilis, quam Scriptura sancta docet? Difficile est derelinquere ejusmodi occasiones. Fateor. Quid inde? Quid docet Evangelium Christi? Artigite aures, & audite Christum Jesum: Amen dico vobis quia dices difficile intrabit in regnum celorum. Facilius est camelum transire per foramen acus, quam divitem intrare in regnum celorum. Matth. 19. Et tursus Marc. c. 10. Quam difficultè qui pecunias habent, in regnum Dei introibunt! Obstupecebant discipuli tantum Rigorismum audientes. Sed Christum iterum clamant: Discipuli autem (pergit Marcus) obstupecebant. At JESUS rursus respondens ait illis: Filii, quam difficultè est confidentes in pecuniis in regnum Dei introire! Quid tandem præferunt hæc oracula? Si oculus tuus scandalizat te, erue eum &c. Si manus tua scandalizat te, abscinde eam. Matth. 5. Et iterum Paulus 1. Thessal. 5. intonat: Ab omni specie mali abstinete vos. Sic docent Doctores evangelici. Sed oppositum docent Doctores Probabilistæ. Si hæc sola JESU Christi oracula, & quæ superius adduxi, præ oculis haberetis, o Confessarii, o Dei ministri, nonne omnes, quas de penitentia stabili, de amore Dei, de proposito constanti, & de occasiōibus derelinquendis controversias excitant Casuistæ, resolvere vobis ipsis luce Scripturarum præteunte sciretis? Nonne falsissimas deprehenderetis similitum Casuistarum opiniunculas Christi Evangelio adversas? Legite ergo, iterum clamo, legite Evangelium Christi, legite verbum Dei: quoniam secundum Evangelium, & non secundum Doctores Casuistas iudicandi à Deo una cum penitentibus vestris estis.

XX. QUÆST. IX. *Quid dicendum de opinione*

DISSERTATIO II.

De Confessione sacramentali, & satisfactione.

CAPUT I.

Quid sit Confessio sacramentalis, & quandò divinum ejus præceptum obliget.

I. DE præcepto annuæ Confessionis supra disputatum est. Confessionem peccatorum institutam esse à Christo Domino, semper docuit Ecclesia catholica, adductis his verbis Christi Jesu: Tibi dabo claves regni celorum: quodcumque ligaveris &c. Matth. 16. Potestatem hanc iudicariam esse evidens est. Porro ut rectam iudex profert sententiam queat, qua solvat solventes, & liget ligandos, perspecta habere delicta necessum est. Agnoscere autem delicta iudex nequit, nisi reus eadem patefaciat. Ergo ex Christi institutione confessio peccatorum necessaria est. Et hanc veritatem definitivè Tridentinum sess. 14. c. 5. adversus Protestantem. Nec mihi nunc longius hoc dogma illustrare permisum est.

II. QUÆST. I. *Quo tempore divinum hoc præceptum per se obligat?* RESP. In probabili articulo mortis per se obligare hoc præceptum omnes communiter adfirmant. Nam si aliquando urget (certum est autem urget) profectò in mortis articulo obligat, cum potissimum illo tempore quisque saluti suæ æternæ consulere tenetur. Obligare quoque hoc præceptum extra mortis articulum, adfirmat communis, & vera sententia. Siquidem præcepta affirmativa non modo obligant in extrema necessitate, verum etiam cum prudenter necessaria iudicatur eorumdem observatio. Regula certè obligationis pro hoc, aut illo tempore, præter eam quam præscribit Ecclesia, designari absolute nequit; sed quisque consilio prudentis Confessarii applicare sibi hoc remedium debet.

III. QUÆST. II. *An quandò adeest periculum obliōis alicujus, vel multorum peccatorum mortalium, teneatur quis consisti ante annum?* RESP. P. Leander tr. 5. disp. 3. q. 5. sententiam negantem ut probabilioem defendit, & pro eadem citat Valentiam, Vazquez, Sylvestrum, Sorum, Lugo, & alios: quia, inquit, ferè omnes in anni decursu toties peccant; ut in Quadragesima veri numeri non meminerimus: tum quia nulla lege ad id obligantur; & sine lege non est afferenda obligatio.

IV. Hæc opinio, ut mea minima præfert sententia, falsa est. Toties peccant omnes mortaliter? Omnium ergo penitentia instabilis est? Nullus ergo poenitens verus in Ecclesia? Verum quod toties mortaliter peccant omnes in annum, ut in Quadragesima certi numeri non meminerint, assertio videtur infamans Ecclesiam catholicam, in qua plurimi sunt electi, qui aut nunquam, aut rarissime scienter mortaliter peccant. Si ta-

docente, absolventis adolescentes qui laborando eum feminis, consensu, tactibus, & copula peccant, quia non habitant in eadem domo? RESP. Hæc est doctrina quam qu. 3. a. 4. n. 5. docet P. Dominicus Viva ex suis citatis Casuistis. Undè in-ferunt Perez, Leander, Lugo, alique, posse absolvi adolescentes, qui versantur cum fecerint laborando, vel conversando cum eis, que in eadem domo non habitant: quia licet aliquando in tali occasione mortaliter peccent consensu, tactibus, & etiam copula, ea tamen occasio censetur remota. Quandoquidem non solent homines ex tali occasione SEMPER, aut ferè SEMPER PECCARE MORTALITER. Sine hæc doctrina antievangelica, iudicent sapientes: nulla enim est accommodatior fovendis carnalibus peccatis inter amicos, & amantissimam, qua ferè nunquam in eadem domo habitant, sapienter verò una conveniunt.

XXI. QUÆST. X. *Quid dicendum de illorum opinione, qui in peccatore justificando non requirunt expressos actus fidei, & spei?* RESP. Hæc scribit P. Dominicus Viva qu. 3. a. 4. n. 11. Respondendo cum Leandro... Sanchez, Bonacina, Fillicio, Valentia contra Hurtadum, Turriano, & alios, non requirit hos actus expressos, cum nunquam fideles, nec Confessarii fuerint de iis solliciti, sicut sunt solliciti de doctore. Quare vel sufficit actus fidei, & spei, præteritus non retractatus, vel actus fidei, vel spei imbibitus in ipso dolore.

XXII. Concilium Tridentinum sess. 6. c. 6. docet: Disponuntur autem ad ipsam justitiam, dum excitati divina gratia, & adjuti, FIDEM ex auditu concipientes... à divina justitia timore, quo utiliter concutiuntur... in SPEM eriguntur &c. Clarius hos actus, credere, sperare, diligere, explicat can. 3. ut vidimus supra. Si actus isti imbibitus in dolore sufficerent, ut contendunt Leander, Sanchez, Bonacina, Viva, & alii, superflue expressi à Concilio forent. Meditare istorum auctorum genium, qui communiter feruntur ad delinendam, temperandam, & levigandam legem sive Scripturarum, sive Conciliorum.

XXIII. Oro iterum lectores meos ut positè præjudicis, & partium studio vacui, mature expendant universam istius dissertationis doctrinam, quam ex una parte est Scripturis sanctis, ex Concilio Tridentino, ex Patribus haustam; & ex altera parte est Doctoribus Casuistis formidolosæ attritionis defensoribus Casuistis adduxi, serio conferant, & meditentur, tum iudicium profertant. Omnia enim quæ scripsi, & scripturus sum, & sapientum, & superiorum iudicio plenissima voluntate subjicio.